

နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးအကြောင်း သိကောင်းစရာ

BLC Working Team For The ICC

အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး

I. မိတ်ဆက်ခြင်း

ယခုရေးသားသည့် “နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးအကြောင်း သိကောင်းစရာ” စာမူသည် နိုင်ငံတကာပြစ်မှု တရားရုံးနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်စီရဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်အောင်မြင်ဖို့ ပံ့ပိုးလုပ်ဆောင်ပေးနေတဲ့ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးမှ ရေးသားတင်ပြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံးအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ သိလိုသော အခြေခံအချက်များ သည် နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးဆိုသည်မှာ ဘယ်အနည်း၊ ဘယ်လိုမျိုး ဖွဲ့စည်းထားသလဲ၊ မည်သည့်ပြစ်မှုမျိုးကို အခြေ ခံ၍ တရားစွဲဆိုနိုင်သလဲ ဒီအခြေခံအချက်အပေါ်မှာ ရေးသားခြင်းဖြစ်သည်။

II. နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံး နောက်ခံသမိုင်းအကျဉ်း

နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးတရပ် တည်ထောင်ရန် အီတလီနိုင်ငံ ရောမမြို့မှာ ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ၁၉၇၈ ခုနှစ် ဂျူလိုင်လ (၁၇) ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံး ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေကို အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ တရားရုံး တည်ထောင်မည့်အကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိကကျသောသမိုင်းကြောင်းသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပွဲကြီးမှာ ဟစ်တလာက ဂျူး လူမျိုး (၆) သန်းကို သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်။ စစ်ပွဲကြီး အဆုံးအသတ်ပြီး သတ်ဖြတ်ခံခဲ့ရသော ဂျူးလူမျိုး (၆) သန်းနှင့် ပတ်သက် သော တရားမျှတမှု ဖော်ထုတ်ရန် စစ်နိုင်သော အုပ်စုဖက်က နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးတခု တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ယင်း တရားရုံးသည် ဂျာမဏီနိုင်ငံ နျူးရင်ဘတ်မှာအခြေစိုက်၍ နျူးရင်ဘတ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးဟု ခေါ်ကြသည်။ ထို့ပြင် နယ်ချဲ့ဖက်ဆစ်ဂျာမန်အစိုးရက ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပွဲတွင် ကျူးလွန်ခဲ့သော ပြစ်မှုများကို အရေးယူဖော်ထုတ်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး ပြစ်မှု ဆိုင်ရာတရားရုံးတခု တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ယင်းတရားရုံးသည် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ တိုကျိုမြို့မှာ အခြေစိုက်၍ တိုကျိုတရားရုံးဟု လို ခေါ်ဆိုသည်။

စစ်အေးခေတ်ကာလအတွင်းမှာ ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခကြောင့် နိုင်ငံတကာပြစ်မှုကြီးများဖြစ်သည့် လူမျိုးတုံး သတ်ဖြတ်မှု၊ လူသားဖြစ်မှုကို ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုနှင့် စစ်ရာဇဝတ်မှုများကို ဆက်တိုက်ဆိုသလို ဖြစ်ပွားနေသည်။ ပြည်တွင်းစစ်ကြောင့် မိမိတို့နိုင်ငံအတွင်းမှာလည်း နိုင်ငံတကာနှင့်သက်ဆိုင်သော ပြစ်မှုကြီးများကို ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၍ ဤ အကျိုးသက်ရောက်မှုသည် နိုင်ငံတကာတည်ငြိမ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကို ထိပါးသောပြစ်မှုများဖြစ်နေ၍ အရေးယူဖော်ထုတ်ရန် အထူးသဖြင့် ရာဝမ်ဒါနိုင်ငံနှင့် ယူဂိုဆလားဗီးယားနိုင်ငံများအတွက် သီးခြားနိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံး၊ ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီမှ ဦးဆောင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ထိုတရားရုံးများသည် ရာဝမ်ဒါနိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံး၊ ယူဂိုဆလားဗီးယားနိုင်ငံအတွက် နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးများဖြစ်သည်။ ထို့နောက် နိုင်ငံတကာတည်ငြိမ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးကိုထိပါးသော နိုင်ငံတကာပြစ်မှုကြီးများ ထပ်ဖြစ်လာလျှင် ယင်းတို့အား အရေးယူရန်၊ ကျူးလွန်သူများကို ကင်းလွတ် ခွင့်များအဆုံးသတ်ရန်၊ ကျူးလွန်ခံရသူများက တရားမျှတမှုရရှိရန် တည်မြဲသော နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံး တရပ်ရှိဖို့ လိုအပ်နေကြောင်း ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအတော်များက အဆိုပြုလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၉၈ ခုနှစ် ဂျူလိုင်လ (၁၇) ရက်နေ့တွင် လွတ်လပ်၍ တည်မြဲသော နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံး တည်ထောင်ရန် ဥပဒေတရပ် အတည်ပြုနိုင်ခဲ့ပါ သည်။ ယင်း ဥပဒေသည် တရားဝင် ကျင့်သုံးနိုင်အောင် ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ ဂျူလိုင်လ (၁) ရက်နေ့တွင် စတင်၍ အသက်ဝင် အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။

III. နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံးနှင့်ပတ်သက်၍ သိလိုသောအချက်များ

A. နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံးဆိုတာ ဘာလဲ

နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးဆိုသည်မှာ အခြေခံအားဖြင့် “တရားရုံး” တခု ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတရားရုံးသည် တည်မြဲသော နိုင်ငံတကာရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံးတခုဖြစ်ပါသည်။ တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် နိုင်ငံများ၊ အဖွဲ့

အစည်းများအပေါ် အခြေခံ၍ တရားစွဲဆိုခြင်းမဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံတကာပြစ်မှုကြီးများ လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု^{၄၉}၊ လူသားဖြစ်မှုကို ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သောပြစ်မှု^{၅၀} နှင့် စစ်ရာဇဝတ်မှု^{၅၁}များ ကျူးလွန်ခဲ့လျှင် စွပ်စွဲခံရသော လူပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းချင်းစီကို စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု^{၅၂} များ၊ တရားစွဲဆိုမှု^{၅၃} များ တရားရုံးက ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

B. တရားရုံး၏ ဌာနချုပ် အခြေစိုက်သောနိုင်ငံ

တရားရုံးသည် နယ်သာလန်နိုင်ငံ ဒီဟိတ်(ဒ်)မြို့မှာ အခြေစိုက်သောနိုင်ငံ သို့မဟုတ် တရားရုံး၏ ဌာနချုပ်ရုံးဖြစ်သည်။ ဒီနိုင်ငံမှာ အခြေစိုက်နိုင်အောင် တရားရုံးနှင့် နယ်သာလန်နိုင်ငံတို့အကြား သဘောတူစာချုပ်^{၅၄} တစ်ရပ်အဖြစ် ချုပ်ဆိုထားသည်။ ၎င်းစာချုပ်သည် ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၇) ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုခဲ့၍ ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၁) ရက်နေ့တွင် စတင် အသက်ဝင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

C. အခြားတည်ရှိနေသော နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံးများ

ကမ္ဘာမှာ အဓိကအရေးကြီးဆုံး တရားရုံး (၂) ခုရှိပါသည်။ ယင်းတို့အား နိုင်ငံတကာ တရားမျှတမှု တရားရုံး^{၅၅} ဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် “ကမ္ဘာ့တရားရုံး^{၅၆}”ဟု ခေါ်ဆိုနေသည်။ အခြေခံအားဖြင့် တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံအချင်းချင်းကြား အငြင်းပွားမှုကိစ္စ^{၅၇} ဥပမာအားဖြင့် နှစ်နိုင်ငံ (သို့မဟုတ်) နှစ်နိုင်ငံထက်ပိုသော ရေပိုင်နက်ကိစ္စ၊ နယ်စပ်ကိစ္စ၊ လေပိုင်နက်ကိစ္စ စသည်ဖြင့် ဒီလိုအငြင်းပွားမှုမျိုးဖြစ်လာလျှင် တရားရုံးက လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည်။ ၎င်းအပြင် ဒီ တရားရုံးသည် တရားမမှုတရားရုံး^{၅၈} လည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။ ဥပဒေ သဘောတရားအဖြစ် တရားမမှုဆိုတာ အပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းမရှိပေ။ နှစ်နာမူများ^{၅၉} အပေါ်မှာ အခြေခံ၍ လျော်ကြေးများ^{၆၀} သတ်မှတ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “နိုင်ငံတကာ တရားမျှတမှုတရားရုံး”သည် “တရားမ တရားရုံး”လို ခေါ်ဆိုနေပါသည်။ အခြား ကမ္ဘာ့တရားရုံးတစ်ခုက ပြစ်မှုနှင့်သက်ဆိုင်သော တရားရုံးဖြစ်ပါသည်။ ယင်းတရားရုံးအား နိုင်ငံအချင်းချင်း အငြင်းပွားမှုကိစ္စအပေါ်မှာ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာမရှိပါ။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ တိုင်းချင်းစီကို တရားစွဲဆိုရန်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာမှာ ပြစ်မှုများအတွက် တည်မြဲသော “နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရား ရုံး^{၆၁}”တခုပဲ ရှိပါသည်။

International Criminal Court – ICC လို့ခေါ်တဲ့ နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံး မတည်ထောင်မီ အခြားသီးသန့် နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံး (၂) ခုကို ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီက ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ရာဝမ်ဒါနိုင်ငံ အတွက် သီးသန့် နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံး^{၆၂}နှင့် ယူဂိုဆလားဗီးယားအတွက် သီးသန့် နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံး^{၆၃} တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဒီတရားရုံး ကျင့်သုံးမည့် တရားစီရင်ရေးစနစ်နှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေ၊ နိုင်ငံတကာ တရားသူကြီးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

နိုင်ငံတကာပြစ်မှုများ စစ်ဆေးရန် အခြားအထူးတရားရုံးများ^{၆၄}လည်းရှိကြသည်။ ထိုတရားရုံးများသည် ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီက ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆီးရာလီရွန်း အထူးတရားရုံး^{၆၅}၊ အရှေ့တီမော^{၆၆}၊ ကမ္ဘောဒီးယား^{၆၇}တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဒီတရားရုံး၏ ကျင့်သုံးတဲ့စနစ်ဟာ “ရောနှောထားသော တရားစီရင်ရေး စနစ်^{၆၈}” ဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် “ပြည်တွင်းတရားရုံးကို အသုံးပြုပြီး ပြစ်မှုများကို နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့်အညီ စစ်ဆေး စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း^{၆၉}”ဖြစ်ပါသည်။

D. နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံး ကျင့်သုံးသော ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ^{၇၀}

တည်မြဲသော နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံး တည်ထောင်ခြင်းသည် အဓိကအားဖြင့် သဘောတူစာချုပ်ကို အခြေခံ၍ တည်ထောင်ခဲ့ကြောင်း ၁၉၇၈ ခုနှစ် ဂျူလိုင်လ (၁၇) ရက်နေ့တွင် ကုလသမဂ္ဂ သံအမတ်များဆိုင်ရာ ညီလာခံ^{၇၁} အီတလီနိုင်ငံရောမမြို့မှာ နိုင်ငံ (၁၆၀) နိုင်ငံ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ထိုညီလာခံကြီးမှာ တရားရုံး ကျင့်သုံးရမည့်ဥပဒေတစ်ခုကို အတည်ပြု လက်ခံခဲ့ခြင်း ယင်းဥပဒေအား ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ^{၇၂} တရားဝင်ခေါ်ဆိုသည်။ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ^{၇၃} ဆိုသည်မှာ ယျေဘုယျအားဖြင့် ဥပဒေကို စာရွက်စာတမ်းနဲ့ရေးချပြီးမှ တရားရုံး ကျင့်သုံးမည့် တရားစီရင်မှုအတိုင်းအတာကို တိတိကျကျ သတ်

မှတ်ပြီး တရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်း ယန္တရားများကို စတင်အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။ ဥပဒေက ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ၊ တရားရုံးက နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံး ပိုင်းခြားသတ်မှတ်နိုင်သည်။

တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်၌ ကျရောက်သော ပြစ်မှုများအပေါ် စစ်ဆေးစီရင်ရန် သက်သေခံချက်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ^{၁၂}၊ တရားရုံးနှင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ လက်တွဲပူးပေါင်းရေး ယန္တရားလည်းရှိခြင်း ထိုစည်းကမ်းချက်များအတိုင်း လက်ခံသောနိုင်ငံများသည် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်လာသည်။ သို့သော် တရားရုံး၏ အဖွဲ့ဝင်မဟုတ် သော နိုင်ငံများအနေနှင့် တရားရုံးနဲ့ပူးပေါင်းရန် တာဝန်ရှိကြောင်း အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်သည့် နိုင်ငံများသည် အထူးသဖြင့် ကုလသမဂ္ဂ၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများဖြစ်နေ၍ တရားရုံး၏ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ ကူညီထောက်ပံ့ပေးရန် ကုလသမဂ္ဂနှင့် တရားရုံး တို့အကြား သဘောတူစာချုပ်^{၁၂}တခု ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဒီသဘောတူစာချုပ်အရ ICC ဥပဒေ၏ အဖွဲ့ဝင်မဟုတ် သော နိုင်ငံများအပေါ်မှာ အကျိုးသက်မှုရှိသည်။

ICC တရားရုံး၏ လုပ်ငန်းလှုပ်ရှားမှုများ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွက် အထွေထွေမူဝါဒများချမှတ်ရန် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ အနည်းဆုံး တစ်နှစ်တစ်ခါ ပုံမှန်အစည်းအဝေး ကျင်းပပေးရမည်။ ထိုအစည်းအဝေးအား အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံ အစည်းအဝေး^{၁၃}ဟု တရားဝင်ခေါ်ဆိုသည်။ တရားရုံး၏ တစ်နှစ်ဘဏ္ဍာသုံးစွဲခြင်း အတည်ပြုလက်ခံရန်၊ နောက်ထပ် စီမံကိန်း အသစ် ရေးဆွဲရန် ဆွေးနွေးမှုများနှင့် အခြားတရားရုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များလည်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံ အစည်းအဝေးထဲမှာ ဆွေးနွေးကြသည်။

E. နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံး အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ^{၁၄}

၁၉၉၈ ခုနှစ်၊ ဂျူလိုင်လ (၁၇) ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ ရောမပြဋ္ဌာန်း ဥပဒေစာချုပ်ကို လက်ခံအတည်ပြုရန် မဲခွဲဆုံးဖြတ်တဲ့အခါ ထောက်ခံမဲ (၉၂) နိုင်ငံ၊ ကြားနေမဲ (၂၁) နိုင်ငံ၊ ကန့်ကွက်မဲ (၇) ယင်းကန့်ကွက်မဲ (၇) နိုင်ငံများသည် အီရတ်နိုင်ငံ၊ အစ်စရေးနိုင်ငံ၊ လစ်ဗျားနိုင်ငံ၊ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံ၊ ကွာတာနိုင်ငံနှင့် ယီမင် နိုင်ငံတို့ ဖြစ်ကြသည်။ နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ ပုဒ်မ (၁၂၆) အရ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် နိုင်ငံပေါင်း (၆၀) နိုင်ငံ ပြည့်မှသာလျှင် ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေကို အသက်သွင်းနိုင်သည်။ ၂၀၀၂ ခုနှစ်၊ ဂျူလိုင်လ (၁) ရက်နေ့တွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် (၆၆) နိုင်ငံ တရားဝင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့၍ ယင်းနေ့ရက်မှ ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေကို စတင်အသက်ဝင်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၂၄) ရက်နေ့တွင် နောက်ဆုံးစာရင်းအရ ICC အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ (၁၁၀) ရှိနေပြီး ဖြစ်သည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသည် ICC ၏ နောက်ဆုံး အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံများ၏ သက်ဆိုင်ရာဒေသများ အာဖရိက နိုင်ငံပေါင်း (၃၀) နိုင်ငံ၊ အာရှစိစိတ် (၁၄) နိုင်ငံ၊ ဥပရောပ (၄၁)နိုင်ငံ၊ မြောက်-အရှေ့-အလယ် အာဖရိကမှ တစ်နိုင်ငံ၊ အမေရိက (၂၅) နိုင်ငံ ဖြစ်ကြသည်။ ICC အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ တာဝန်သည် ICC ဥပဒေထဲ၌ ပါရှိသော ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ လိုက်နာခြင်း၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ထိုဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ကိုက်ညီအောင် သက်ဆိုင်ရာမိမိတို့နိုင်ငံတို့၏ ဥပဒေတွေ ကို ပြင်ဆင်ရန်၊ ဖြည့်စွက်ရန်၊ ပယ်ဖျက် ရန် ပြုလုပ်ရမည်၊ အသစ်ပြဋ္ဌာန်းပေးရမည်။

ICC တရားရုံး ကျင့်သုံးမည့်ဘာသာများသည် (၂) မျိုးဖြစ်သည်။ ယင်းတို့အား အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် ပြင်သစ် ဘာသာ တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ICC တရားရုံးမှ ထုတ်ပြန်သော စာရွက်စာတမ်းများ ဖြစ်စေ၊ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံအစည်းအဝေးမှ ထုတ်ပြန်ချက်များဖြစ်စေ တရားဝင်သုံး ဘာသာ (၂) မျိုးစလုံး ဖြစ်စေရမည်ဟု ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေမှာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

F. တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်အာဏာနှင့် ပြစ်မှုများ^{၁၅}

တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာတွင် အဓိကကျသောပြစ်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာပြစ်မှုကြီးများဖြစ်တဲ့ လူမျိုး တုံးသတ်ဖြတ်မှုများ၊ လူသားဖြစ်မှုကို ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုများ၊ စစ်ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ကျူးကျော်မှုတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ကျူးကျော်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားရုံးမှ တိုက်ရိုက်အားဖြင့် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာမရှိသော်လည်း ICC ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေနှင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်အဖြစ် လက်ခံခဲ့သည်။ ယင်းလက်ခံသော ပြဋ္ဌာန်းချက်တွင် အခန်း(၂)၊ ပုဒ်မ ၅ (၂) နဲ့အညီ တရားရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံးရစေမည်။ ICC တရားရုံးသည် အဓိကအရေးကြီးသော ပြစ်မှုကြီး (၃) ခုအပေါ်မှာ အပြည့်အဝ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိပါသည်။ ထိုပြစ်မှုကြီး (၃) ခုတွင် ICC ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ

အခန်း (၂)၊ ပုဒ်မ ၅ (၁)၊ အပိုဒ် (က) (ခ) (ဂ) မှာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ၎င်းပြစ်မှုများအရ တရားရုံးထံသို့ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို အပြည့်အဝ အပ်နှင်းထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

1. အချိန်ကာလဆိုင်ရာ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ

တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာသည် ကန့်သတ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ၊ အခန်း (၂)၊ ပုဒ်မ- ၁၁ (၁) အရ ၂၀၀၂ ခုနှစ် ဂျူလိုင်လ (၁) ရက်နေ့မှ ဥပဒေအသက်ဝင်ခဲ့ပြီး ထိုအချိန်ကာလမှစ၍ ကျူးလွန်ခဲ့သော၊ ဆက်လက်ကျူးလွန်နေဆဲ ပြစ်မှုများအပေါ် တရားရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိပါသည်။ ဥပဒေ အသက်မဝင်ခင် ကျူးလွန်ခဲ့သော ပြစ်မှုများအပေါ်မှာ တရားရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာမရှိပါ။ ယင်းအချက်သည် ဥပဒေနောက်ကြောင်းပြန် အကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိ၊ မပေါ်ပေါက်အောင် ကာကွယ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

2. စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ကျင့်သုံးရာ၌ ကြိုတင်သတ်မှတ်ချက်များ

ICC တရားရုံးသည် ICC ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ အခန်း (၂) ပုဒ်မ ၁၂ (၁) အရ နိုင်ငံတစ်ခုသည် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံဖြစ်လာခြင်းဖြင့် ဥပဒေ၏ အခန်း(၂) ပုဒ်မ (၅) မှာ ပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြစ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ယင်းနိုင်ငံအပေါ် တရားရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသွားမည်။ ပုဒ်မ-၁၂ (၂) အရ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် တရားရုံး စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို လက်ခံကျင့်သုံးနိုင်သည်။ အခြေခံအားဖြင့် ပုဒ်မ (၁၂)၊ ပုဒ်မခွဲ (၂) အပိုဒ် (က) မှာ နယ်မြေပိုင်နက်အတွင်း၌ ပြဿနာဖြစ်ပွား ပေါ်ပေါက်ရာနိုင်ငံ (သို့မဟုတ်) အကယ်၍ ပြစ်မှုကို ရေယာဉ် (သို့မဟုတ်) လေယာဉ် အပေါ်တွင် ကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်လျှင် ထိုယာဉ်အား မှတ်ပုံတင်ထားရာ နိုင်ငံ၊ ထို့ပြင် အပိုဒ် (ခ) အရ ပြစ်မှုစွပ်စွဲခံရသူသည် ထိုနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားဖြစ်နေသော နိုင်ငံဖြစ်ရမည်။ ဒီပြဋ္ဌာန်းချက်သည် ICC တရားရုံးရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ၊ အခန်း(၂) ပုဒ်မ- ၁၃ (က) နဲ့အညီ စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံများအတွက် ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စာချုပ်ဝင်မဟုတ်သည့် နိုင်ငံများအနေနဲ့ ICC တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို လက်ခံကျင့်သုံးလိုလျှင် ဒီပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ ပုဒ်မ-၁၂ (၃) အရ မှတ်ပုံ တင်အရာရှိထံမှ သီးခြားကြေညာချက်တစ်စောင်ပါ တင်သွင်းပါက ပြဿနာဖြစ်ပွားသော ပြစ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တရားရုံး စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို လက်ခံကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။ တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ လက်ခံကျင့်သုံးခြင်းသည် လက်ခံကျင့်သုံးလိုသော နိုင်ငံနှင့် ICC တရားရုံး၏ မှတ်ပုံတင်ဌာနနဲ့ သဘောတူချက်ရရှိပြီး လက်ခံကျင့်သောနိုင်ငံသည် ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ အခန်း (၉) နှင့်အညီ တရားရုံး၏ တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အကူအညီမှုများကို နှောင့်နှေးမှုများ (သို့မဟုတ်) ခြွင်းချက်မရှိပဲ တရားရုံးနှင့်အတူ အပြည့်အဝ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ပေးရမည်။

3. တရားရုံးက စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံးခြင်း

ICC တရားရုံးရောမ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ၊ အခန်း (၂) ပုဒ်မ (၅) မှာ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြစ်မှုကြီး (၃) ခု “လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ လူသားဖြစ်မှုကို ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သောပြစ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှု” များအပေါ် တရားရုံးက ဥပဒေပုဒ်မ (၁၃) အရ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံးနိုင်ပါသည်။ တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်၌ ကျရောက်သောပြစ်မှုကြီးများကို လွှဲအပ်ပေးနိုင်သည့် အခြေအနေ (၃) ခု ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ (၁) စာချုပ်ဝင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ ICC တရားစွဲဆိုသူထံသို့ ပုဒ်မ (၁၄) နှင့်အညီ လွှဲအပ်ပေးနိုင်ခြင်း၊ (၂) ကုလသမဂ္ဂ ပဋိညာဉ်စာချုပ်၏ အခန်း (၇) နှင့်အညီ ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီမှ တရားစွဲဆိုသူထံသို့ လွှဲအပ်ပေးနိုင်ခြင်း၊ (၃) ICC တရားစွဲဆိုအရာရှိထံသို့ ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ ပုဒ်မ (၁၅) နှင့်အညီ အပ်နှင်းထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအရ ဖုံးလွှမ်းစစ်ဆေးမှုများ စတင်ဖွင့်လှစ်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

4. နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာ ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ၏ အဓိကကျသော ပြစ်မှုကြီးများ

ရောမပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ၏ အခန်း (၂)၊ ပုဒ်မ (၅) တွင် “အဓိကကျသောပြစ်မှုကြီး” (၃) ခုကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ယင်းပြစ်မှုကြီး (၃) ခုသည် (၁) လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု၊ (၂) လူသားဖြစ်မှုကို ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သော ပြစ်မှု၊ (၃) စစ်ရာဇဝတ်မှုတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပြစ်မှုကြီး (၃) ခုအား ပုဒ်မတစ်ချင်းစီအဖြစ် ထပ်မံပြဋ္ဌာန်းထားပေးသည်။ ပုဒ်မ (၆) “လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု” ယင်းပုဒ်မအရ ပြစ်မှုပေါင်း (၅)ခုရှိသည်။ ပုဒ်မ (၇) “လူသားဖြစ်မှုကို ဆန့်ကျင်ကျူးလွန်သော ပြစ်မှု” ယင်းဥပဒေပုဒ်မအရ

ပြစ်မှုပေါင်း (၁၁) မျိုးရှိသည်။ ပုဒ်မ (၈) “စစ်ရာဇဝတ်မှု” ပြဋ္ဌာန်းချက်မှာ နှစ်ပိုင်းဖြစ် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသည်။ ယင်းတို့အား ပုဒ်မ ၈ (၂) (က)တွင် “၁၉၄၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ (၁၂) ရက်နေ့၊ ဂျီနီဗာသဘောတူစာချုပ်ကို ကြီးမားသော ချိုးဖောက်မှုများပါ” ပြစ်မှုပေါင်း (၈) ခုဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ပုဒ်မ ၈ (၂) (ခ)တွင် “နိုင်ငံတကာ ဥပဒေဘောင်အတွင်း၌ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကျင့်သုံးသောဥပဒေများနှင့် ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို ပြင်းထန်စွာ အခြားချိုးဖောက်မှုများပါ” ပြစ်မှု (၂၆) ခု ပါရှိသည်။ ပုဒ်မ ၈ (၂) (ဂ) တွင် “အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအဆောင်အယောင်သည့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာတွင် ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ (၁၂) ရက်နေ့၊ ဂျီနီဗာသဘောတူစာချုပ်ချက် (၄) ရပ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပုဒ်မ (၄) ကို ပြင်းထန်စွာ ချိုးဖောက်မှုများဖြစ်သည့် ဖျားနာနေသော၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာနေသော၊ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း ခံနေရသော၊ (သို့မဟုတ်) အခြားအကြောင်းကြောင့် စစ်မတိုက်နိုင်သော လက်နက်ချပြီးသည့် လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့ဝင်များ အပါအဝင် တိုက်ပွဲများတွင် တက်ကြွစွာ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခြင်းမရှိသူများ ဆန့်ကျင်၍ ကျူးလွန်သောပြစ်မှုများ”^{၆၀} အခြားပြစ်မှု (၄) ခုလည်း ပါရှိသည်။ ပုဒ်မ ၈ (၂) (င) တွင် “အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေဘောင်အတွင်းတွင် နိုင်ငံတကာမဆောင်သည့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ (ပြည်တွင်းစစ်) များအတွင်းတွင် ကျင့်သုံးသောဥပဒေများ၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းများကို ဆိုးဝါးစွာချိုးဖောက်မှု များ”^{၆၁} ပြစ်မှု (၁၂) ခုပါရှိသည်။ တနည်းအားဖြင့် စစ်ရာဇဝတ်နှင့် ပတ်သက်၍ ပုဒ်မ (၈) တွင် နှစ်ပိုင်းဖြင့် ပိုင်းခြားထားသည်။ ယင်းတို့အား နိုင်ငံတကာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် တိုင်းပြည်အတွင်း လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခတို့ ဖြစ်ပါသည်။

IV. နိဂုံးချုပ်

ဒီလောကပါလဂျာနယ် အမှတ်စဉ်ထဲတွင် ပါရှိသည့် “နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးအကြောင်း သိကောင်းစရာ” သည် တရားရုံးနှင့် ပတ်သက်၍ သိလိုသော အဓိကအချက်များကို ရေးသားတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတကာ ပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံး ရောမ ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်ထဲမှာ ပါရှိသောပြစ်မှုကြီး (၃) ခုလည်း အနည်းအကျဉ်း မိတ်ဆက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုပြစ်မှု (၃) ခုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသေးစိတ်ကျသော အချက်များ၊ ပြစ်မှု တခုချင်းစီ၏ ဆိုလို ချက် များနှင့် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ တာဝန်ခံမှုများအကြောင်း စသဖြင့် နောက်ထပ် လောကပါလဂျာနယ် အမှတ်စဉ်အသစ်တခု ထုတ်ဝေတဲ့အခါ ဆက်လက် ဖြန့်ဝေသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

(Endnotes)

- * “An International Criminal Court – ICC”
- 1 Burma Lawyers’ Council Working Team For the International Criminal Court – BLC W.T for the ICC
- 2 Rome
- 3 Rome Statute of the International Criminal Court
- 4 Nuremburg War Criminal Tribunal.
- 5 Tokyo Tribunal.
- 6 International Peace and Security.
- 7 Ad-hoc International Criminal Tribunal.
- 8 The United Nations Security Council – UNSC.
- 9 International Criminal Tribunal for Rwanda – ICTR.
- 10 International Criminal Tribunal for Former of Yugoslavia – ICTY.
- 11 Independent and permanent International Criminal Court.
- 12 Independent and permanent international criminal court
- 13 Court
- 14 Genocide.
- 15 Crimes Against Humanity.
- 16 War Crimes

- 17 Investigation
- 18 Prosecution or Conviction
- 19 Headquarters Agreement between the International Criminal Court and the host State.
- 20 International Court of Justice
- 21 World Court
- 22 Disputes between two or more countries such bordering as land, sea, air etc.
- 23 Civil Court
- 24 No Punishment
- 25 Remedies
- 26 Compensations
- 27 International Criminal Court – ICC
- 28 Ad-hoc International Criminal Tribunal for Rwanda – ICTR
- 29 Ad-hoc International Criminal Tribunal for Former of Yugoslavia – ICTY
- 30 Internationalized Courts or Special Courts
- 31 The Sierra Leone Special Court
- 32 East Timor
- 33 Cambodia
- 34 Hybrid Court System
- 35 Forming within National Court System and applying international criminal law
- 36 Rome Statute of the international criminal court
- 37 Treaty-based
- 38 United Nations Diplomatic Conference of Plenipotentiaries
- 39 Rome Statute
- 40 Statute
- 41 Rules of Procedures and Evidence
- 42 An Agreement between the United Nations and the International Criminal Court
- 43 The Assembly of States Parties – ASP
- 44 States Parties of the Rome Statute of the International Criminal Court
- 45 Jurisdiction and Crimes of the ICC
- 46 Temporal Jurisdiction of the ICC (officially language of the Rome Statute as “Jurisdiction rationed temporize”)
- 47 Retroactive law
- 48 Preconditions to the exercise of jurisdiction of the ICC
- 49 Registrar of Office of Registry of the ICC
- 50 Ad-hoc declaration
- 51 Exercise of Jurisdiction
- 52 Referral of a situation by the State Party
- 53 Under Chapter VII of Charter of the United Nations
- 54 Referral by the United Nations Security Council
- 55 Prosecutor
- 56 Proprio Motu as owned authority
- 57 Core Crimes of the Rome Statute of the ICC
- 58 Grave Breaches of the Geneva Conventions of 12 August 1949
- 59 Other Serious violations of the laws and customs applicable in international armed conflict
- 60 In the case of an armed conflict not of an international armed character, serious violations of article 3 Common to the Four Geneva Conventions of 12 August 1949 – acts committed against persons taking no active part in the hostilities, including members of armed forces who have laid down their arms and those placed hors de combat by sickness, wounds, detention or any other causes.
- 61 Other serious violations of the laws and customs applicable in armed conflicts not of an international character within the established framework of international law.